ദശമഃ സർഗഃ

വാല്മീകി-രുവാച
തഥാ വസിഷ്ഠേ+ബ്രുവതി രാജാ ദശരഥഃ(സ്) സുതം .
സമ്പ്ര-ഹൃഷ്ട-മനാ രാമ-മാജു-ഹാവസ-ല+ക്ഷ്മണം .. 10.1..

ദശരഥ ഉവാച .
പ്രതിഹാര മഹാബാഹും രാമം സത്യ-പരാ+ക്രമം .
സല+ക്ഷ്മണ-മവി+ഘ്നേന പുണ്യാർഥം ശീ+ഘ്രമാനയ .. 10.2..

ഇതി രാജ്ഞാ വിസൃഷ്ടോ ഽസൗ ഗ+ത്വാ+ന്തഃ(ഫ്)പുര-മന്ദിരം .
മുഹൂർത-മാ+ത്രേണാ-ഗ+ത്യ സമുവാച മഹീപതിം .. 10.3..

ദേവ ദോർ-ദലിതാ-ശേഷ-രിപോ രാമഃ(സ്)സ്വ-മന്ദിരേ .
വിമനാഃ(സ്) സംസ്ഥിതോ രാത്രൗ ഷട്പദഃ(ഖ്) കമലേ യഥാ .. 4..

ആഗ+ച്ഛാമി+ക്ഷണേ-നേതി വക്തി+ധ്യായതി ചൈകതഃ .
ന ക+സ്യചി+ച്ച നികടേ+സ്ഥാതു-മിച്ഛതി ഖി+ന്നധീഃ .. 10.5..

ഇത്യു+ക്ത+സ്തേന ഭൂപാല+സ്തം രാമാനു-ചരം(ഞ്) ജനം .
സർവ-മാ+ശ്വാ-സയാ-മാസ പപ്ര+ച്ഛ-ച യഥാ+ക്രമം .. 10.6..

കഥം(ങ്) കീദൃ+ഗ്വിധോ രാമ ഇതി പൃഷ്ടോ മഹീ-ഭൃതാ .
രാമ-ഭൃത്യ-ജനഃ(ഖ്) ഖി+ന്നോ വാക്യ-മാഹ മഹീപതിം .. 10.7..

ദേഹ-യഷ്ടി-മിമാം(ൻ)ദേവ ധാരയ+ന്ത ഇമേ വയം .
ഖി+ന്നാഃ(ഖ്) ഖേദേ പരി+മ്ലാന-തനൗ രാമേ സുതേ തവ .. 10.8..

രാമോ രാജീവ-പ+ത്രാ+ക്ഷോ യതഃ(ഫ്)പ്രഭൃതി ചാഗതഃ .
സവി+പ്രസ്-തീർഥ-യാത്രാ-യാസ്,തതഃ(ഫ്)പ്രഭൃതി ദുർമനാഃ .. 10.9..

യത്ന+പ്രാർഥ-നയാ-മാസ്കം(ൻ) നിജ+വ്യാപാര-മാ+ഹ്നികം .
സോ ഽയ-മാ+മ്ലാന-വദനഃ(ഖ്) കരോതി ന കരോതി വാ .. 10.10..

സ്നാന-ദേവാർചനാ-ദാന-ഭോജനാ-ദിഷു ദുർമനാഃ .
പ്രാർഥി-തോ ഽപിഹി നാതൃപ്തേ-ര+ശ്രാ+ത്യശന-മീ+ശ്വരഃ .. 10.11..

ലോലാ+ന്തഃ(ഫ്)പുര-നാരീഭിഃ(ഖ്) കൃത-ദോലാഭി-രംഗണേ .
നച+ക്രീഡതി ലീലാഭിർ-ധാരാഭി-രിവ ചാതകഃ .. 10.12..

മാണിക്യ-മുകുല+പ്രോതാ കേയൂര-കടകാ-വലിഃ .
നാന+ന്ദയ+ത്യുതം രാജ+

ന്ദ്യൗഃ(ഫ്)പാത-വിഷയം(യ്) യഥാ .. 10.13..

ക്രീഡ(ദ്-വ)ധൂ-വിലോ-കേഷു വഹഥ്-കുസുമ-വായുഷു .
ലതാ-വലയ-ഗേഹേഷു ഭവ+ത്യതി വിഷാദ-വാൻ .. 10.14..

യദ്-ദ്രവ്യ-മുചിതം സ്വാദു പേശലം ചിത്ത-ഹാരി ച .
ബാഷ്പ-പൂർണേ+ക്ഷണ ഏവ, തേനൈവ പരിഖി+ദ്യതേ .. 10.15..

കിമിമാ ദുഃഖ-ദായിന്യം പ്രസ്ഫുരന്തീഃ(ഫ്)പുരാംഗനാഃ .
ഇതി നൃത്ത-വിലാസേഷു കാമിനീഃ(ഫ്) പരിനി+ന്ദതി . 10.16..

ഭോജനം ശയനം(യ്)യാനം വിലാസം സ്നാന-മാസനം .
ഉന്മാത്ത-ചേഷ്ടിത ഇവ നാഭി-നന്ദ+ത്യനി+ന്ദിതം .. 10.17..

കിം സമ്പദാ കിം വിപദാ കിം(ങ്) ഗേഹേന കിമിം(ങ്)ഗിതൈഃ .
സർവ-മേവാസ-ദി+ത്യു+ക്ത്വാ തൂഷ്ണീ-മേകോ ഽവ-തിഷ്ഠതേ .. 10.18..

നോദേതി പരിഹാസേഷു ന ഭോഗേഷു നിമ+ജ്ജതി .
ന ച തിഷ്ഠതി കാ+ര്യേഷു മൗന-മേവാവ-ലംബതേ .. 10.19..

വിലോ-ലാലക-വ+ല്ലര്യോ ഹേലാ-വലിത-ലോചനാഃ .
നാനന്ദ-യന്തി തം(ൻ) നാര്യോ മൃ+ഗ്യോ വന-തരും(യ്)യഥാ .. 10.20..

ഏകാ+ന്തേഷു ദിഗ+ന്തേഷു തീരേഷു വിപി-നേഷു ച .
രതി-മായാ+ത്യര+ണ്യേഷു വി+ക്രീത ഇവ ജ+ന്തുഷു .. 10.21..

വസ്ത്ര-പാനാ-ശനാ-ദാന-പരാങ്മുഖ-തയാ തയാ .
പരി+വ്രാഡ്-ധർമിണം ഭൂപ, സോ ഽനു-യാതി തപ+സ്വിനം .. 10.22..

ഏക ഏവ വസ+ന്ദേശേ ജന-ശൂന്യേ ജനേ+ശ്വര .
ന ഹസ+ത്യേകയാ ബു+ദ്ധ്യാ ന ഗായതി ന രോദിതി .. 10.23..

ബദ്ധ-പദ്മാ-സനഃ(ശ്) ശൂന്യ-മനാ വാമ-കര+സ്ഥലേ .
കപോല-തല-മാധായ കേവലം പരി-തിഷ്ഠതി .. 10.24..

നാഭി-മാന-മുപാ-ദത്തേ നച വാഞ്ഛതി രാജതാം .
നോദേതി നാസ്ത-മായാതി സുഖ-ദുഃഖാനു-വൃ+ത്തിഷു .. 10.25..

ന വിദ്മഃ(ഖ്) കിമസൗ യാതി കിം(ങ്) കരോതി കിമീ-ഹതേ .
കിം(ൻ)ധ്യായതി കിമാ-യാതി കഥം(ങ്) കിമനു-ധാവതി .. 10.26..

പ്ര+ത്യഹം കൃശതാ-മേതി+പ്ര+ത്യഹം(യ്)യാതി പാ+ണ്ഡുതാം .
വിരാഗം പ്ര+ത്യഹം(യ്) യാതി ശര-ദന്ത ഏവ+ദ്രുമഃ .. 10.27..

അനു-യാതൗ തഥൈ-വൈതൗ രാജ+ച്ഛ+ത്രുഘ്ന-ലക്ഷ്മണൗ .
താദൃശാ-വേവ ത+സ്യൈവ+പ്രതിബിംബാ-വിവ+സ്ഥിതൗ .. 10.28..

ഭൃ+ത്യൈ രാജഭി-രംബാഭിഃ(സ്) സമ്വൃഷ്ടോഽപി പുനഃ(ഫ്) പുനഃ .
ഉ+ക്ത്വാ ന കിഞ്ചി-ദേവേതി തൂഷ്ണീ-മാസ്തേ നിരീഹിതഃ .. 10.29..

ആപാത-മാത്ര-ഹൃ+ദ്യേഷു മാ ഭോഗേഷു മനഃ(ഖ്) കൃഥാഃ .
ഇതി പാർശ്വ-ഗതം ഭവ്യാ-മനു-ശാസ്തി സുഹൃ+ജ്ജനം .. 30..

നാനാ-വിഭവ-ര+മ്യാസു+സ്ത്രീഷു ഗോഷ്ഠീ-ഗതാസു ച .
പുര+സ്ഥിത-മിവാ+സ്നേഹോ നാശ-മേവാനു-പശ്യതി .. 10.31..

നീത-മായു-രനാ-യാസ,പദ+പ്രാപ്തി-വിവർജിതൈഃ .
ചേഷ്ടി-തൈരിതി കാക+ല്യാ ഭൂയോ-ഭൂയഃ(ഫ്) പ്രഗായതി .. 10.32..

സ+മ്രാഡ്-ഭവേതി പാർ+ശ്വ+സ്ഥം വദന്ത-മനു-ജീവിനം .
പ്രലപ+ന്ത-മിവോ+ന്മത്തം ഹസ+ത്യന്യ-മനാ മുനിഃ .. 10.33..

ന+പ്രോക്ത-മാകർണ-യതി, ഈ+ക്ഷതേ ന പുരോഗതം .
കരോ+ത്യവ+ജ്ഞാം സർവത്ര സുസ-മേത്യാപി വസ്തുനി .. 10.34..

അ+പ്യാ-കാശ-സരോ-ജി+ന്യാ അ+പ്യാകാശ-മഹാവനേ .
ഇത്ഥ-മേത+ന്മന ഇതി വിസ്മ-യോഽ+സ്യന ജായതേ .. 10.35..

കാന്താ-മധ്യ-ഗത+സ്യാപി മനോഽസ്യ മദനേ-ഷവഃ .
ന ഭേദയന്തി ദുർ-ഭേ+ദ്യം(ൻ) ധാരാ ഇവ മഹോപലം .. 10.36..

ആപദാ-മേക-മാവാസ-മഭിവാഞ്ഛസി കിം(ൻ) ധനം .
അനു-ശി+ഷ്യേതി സർവ+സ്വ മർഥിനേ സ+മ്പ്ര-യ+ച്ഛതി .. 10.37..

ഇയാമാ-പദിയം സമ്പ-ദി+ത്യേവം(ങ്)കല്പനാ-മയഃ .
മനസോഽഭുദിതോ മോഹ ഇതി+ശ്ലോകാൻപ്രഗായതി .. 10.38..

ഹാ ഹതോഽഹ-മനാഥോഽഹ-മി+ത്യാ+ക്രന്ദ-പരോഽപി സൻ .
ന ജനോ യാതി വൈരാ+ഗ്യം(ഞ്) ചിത്ര-മി+ത്യേവ വ+ക്ത്യസൗ .. 39..

രഘു-കാനന-ശാലേന രാമേണ രിപു-ഘാതിനാ .
ഭൃശ-മിത്ഥം സ്ഥിതേ-നൈവ വയം(ങ്) ഖേദ-മുപാഗതാഃ .. 10.40..

ന വിദ്മഃ(ഖ്) കിം മഹാബാഹോ തസ്യ താദൃശ-ചേതസഃ .
കുർമഃ(ഖ്) കമല-പ+ത്രാ+ക്ഷ ഗതി-രത്ര ഹി നോ ഭവാൻ .. 10.41..

രാജാന-മഥവാ വി+പ്ര-മുപ-ദേഷ്ടാര-മ+ഗ്രതഃ .
ഹസ+ത്യജ്ഞ-മിവാ+വ്യഗ്രഃ(സ്) സോ്വ-ധീര-യതി+പ്രഭോ .. 10.42..

യദേ-വേദ-മിദം സ്ഫാരം(ഞ്) ജഗ+ന്നാമ യദു+ത്ഥിതം .
നൈത+ദ്വസ്തുന-ചൈവാഹ-മിതി നിർണീയ സംസ്ഥിതഃ .. 10.43..

നാരൗ നാത്മനി നോ മിത്രേ ന രാ+ജ്യേ നച മാതരി .
ന സമ്പദാ ന വിപദാ, തസ്യാ+സ്ഥാ ന വിഭോ ബഹിഃ .. 10.44..

നിരസ്-താ+സ്ഥോ നിരാ-ശോ്സൗ നിരീ-ഹോ്സൗ നിരാസ്പദഃ .
ന മൂഢോ ന ച മു+ക്തോ്സൗ തേന ത+പ്യാ-മഹേ ഭൃശം .. 10.45..

കിം(ൻ)ധനേന കിമം-ബാഭിഃ(ഖ്) കിം രാജ്യേന കിമീ-ഹയാ .
ഇതി നി+ശ്ചയ-വാന+ന്തഃ(ഫ്)-
പ്രാണ+ത്യാഗ-പരഃ(സ്) സ്ഥിതഃ . .. 10.46..

ഭോഗ്യേ+പ്യായുഷി രാ+ജ്യേഷു മിത്രേ പിതരി മാതരി .
പര-മു+ദ്വേഗ-മായാത+ശ്ചാതകോ്വ+ഗ്രഹേ യഥാ .. 10.47..

ഇതി തോകേ സമാ-യാതാം ശാഖാ+പ്രസര-ശാലിനീം .
ആപത്താ-മല-മു+ദ്ധർതും സമു-ദേതു ദയാ-പരഃ .. 10.48..

തസ്യ താദൃക്-സ്വഭാവ+സ്യ സമ+ഗ്ര വിഭവാ+ന്വിതം .
സംസാര-ജാല-മാഭോഗി+പ്രഭോ പ്രതി-വിഷാ-യതേ .. 10.49..

ഈദൃശഃ(ശ്)സ്യാ+ന്മഹാ-സത്ത്വഃ(ഖ്) ക ഇവാസ്മി+ന്മഹീതലേ .
പ്രകൃതേ+വ്യവ-ഹാരേ തം(യ്)യോ നിവേശ-യിതും(ങ്) ക്ഷമഃ .. 10.50..

മനസി മോഹമ-പാസ്യ മഹാ-മനാഃ(സ്)-
സകല-മാർതി-തമഃ(ഖ്) കില സാധുതാം .
സഫലതാം(ൻ) നയ-തീഹ തമോ ഹരൻ-
ദിനകരോ ഭുവി ഭാ+സ്കരതാ-മിവ .. 51..

ഇത്യാർഷേ ശ്രീമ+ദ്വാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
വൈരാഗ്യ+പ്രകരണേ രാഘവ-വിഷാദോ നാമ ദശമഃ സർഗഃ .. 10..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
4.8.23